Број 152 БЕОГРАД СУБОТА 6 ЈУНА 1915 Година V

Адреса за телеграме: „СТРАЖА" — БЕОГРАД.
Стан Редакције и Админ.: Коларска ул. бр. 22.
Огласи се примају у Админ. Цене: по погодби.

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

Рукописи се не враћају.
Писма, рукописе, новац и све остало шаљите на адресу: на лице, сваки властитству лично.

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092 Излази сваки дан у 6 ч. пре подне. ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

У Загребу

— Пресуда „велеиздајницима" —

БУКУРЕШТ, 5 јуна

Из Пеште је овамо стигла вест да је преки суд у Загребу пре три дана изрекао пресуду Србим оптуженим за велеиздају. Чедомиљ Петровић, учитељ из Срема осуђен је на 7 година и 8 месеци, Мирко Марић свештеник, на 6 година и 8 месеци, а сви остали, њих око 53 — осуђени су по четири месеца истражног затвора. Међу оптуженима налази се и г. Никола Белобрк, угледни народни првак из Беловара.

ЈОН.

Око Баната

— Наша национална област у садашњој Угарској и Румунији. —

У последње време све се више истиче питање о присједињењу једног дела Баната Румунији. Ово веома важно питање по нас, јер оно дубоко засеца у интересе нашег народа, третира се са истом важношћу у нашој и румунској штампи, тако исто и у страној штампи. Питање Баната данас је важно питање не само по нас и по Румуне већ и по остале силе из Споразума. Зато мислимо да неће бити узалудан посао, да се овим по нас веома важним питањем на основу историјских и статистичких података позабавимо.

Наш познати социолог, г. Мирко М. Косић, један од најбољих познавалаца наших националних питања у Аустро Угарској монархији написао је под горњим насловом у „Делу" чланак из кога доносимо одељак који се односи на Банат:

„Као и у Бачкој (где су Буњевци најстарији елемент од данашњега живља) исто тако и у Банату Срби су очистили борбама кроз читаве векове XVI—XVIII те крајеве од Турака, учинили их присутним цивилизацији и културном животу. Као права natio militas пролили су Срби из Метохије као и свих старих српских земаља у непрестаним ратовима крв стотине тисућа својих најбољих синова. Од Француске и Сицилије па све до Бугарске и Албаније нема краја где нису остављали „Граничари" (не само из „Војне Границе" него из свих српских крајева Угарске) своје кости. Они су те крајеве Барању, Бачку и западни Банат у пуноме смислу крвљу задобили. Али су и при радили на културном дизању тих крајева: исушили мочаре, изградили путеве, дигли села и почели обрађивање поља. У њиховим (и грчким) рукама било је у 17 и 18 веку и велика трговина преко Будима до Јегра, Комора а и Пожуна.

Кад је српски народ тих крајева са свога слободног и несавитљивог духа почео бити невољан Бечу и Пешти, доведени су Немци и њих су потпомагали свим средствима како би потисли Србе које су и непрекидни ратови (како се хотимично и с рачуном лила српска крв — јер је „јефтинија" — а штедила немачка, чешка и мађарска, о томе има трага у Бартенштајновој релацији о „Илирима") десетковали. Но успело им није. Доселеници Немци и у Бачкој и Барањи и Банату били су из разних крајева Немачке и Аустрије а припадали су разним племенима: франачком, швапском, алеманском — те се у њих није формирала једна национална свест нити развијала заједничка духовна култура на националној основи. У опште је карактеристично за све угарске Немце: и „Ципсе" и „рударске Сасе" Горње Угарске, и „Шваба" око Будима, у Барањи, Бачкој и Банату — дакле за све, са јединим значајним и узетком евангелистичких ердељских „Саса" — да немају никакве националне идеје, да не осећају никакве заједнице нити знају једни за друге, да нису створили никаква културна средишта, установе и органе и ако их има у лепом броју и варошког елемента. Они су управо национално индиферентни: сами су се својевољно одрицали школа са немачким језиком, мађаризовали су се (често само са подмигивањем), лако и неотпорно. Једном речју нису никада били corpus national као Срби тих крајева или као ердељски „Саси". Тако је разумљиво да су Срби извојштили године 1848, у реалности малколико ништавну и подваљену идејно значајну, Српску Војводину, којој је придодат тамишки Банат, источна половина садање županije Тамишке и цела Крашовска, и то зато што су ти румунски крајеви делом беземљаши (тзв. kertészi и „бирошке" спахије). Ово последње важи често и за Румуне. Да поменем само у Торонталској županiji неколико места са спахилуцима, свугде је несрпска већина: Чока, Ујхазашкер, Црна Бара, Ходеђхаза, Кибекхаза, Мађарски Мајдан, Оросламош, Санад. Стара Кањижа, Стара Беба, Турска Кањижа, Ференцсалаш, Кеглевићхаза, Мали Зомбор, Немачка Чанад, Сентмиклош, Ловрин Песак, Мађар Падеј, Велики Бикач, Сајан, Тополља, Ернехаза Ечка, Чебса. Фењ, Чавош, Гад, Ђер, Сока, Олец, Мацедонија, Тођир. Илтванвељ, Овсеница, Беодра, Турски Бечеј, Торда. Свугде је већина несрпска, неспојена са земљом; јер она није власник, него неки непознати „велики господин" и племић, који стално асентира и често не зна ни какви су то људи који живе на тој земљи. Срби међутим имају поред Немаца најздравији поседни распоред. Мађарско статистично звање, иначе тако ревносно у обради и питању секундарног значаја, није обавило до сада сразмер поседа по народностима, али је мађарски социолог Оскар Јаси дошао до званичних података и објавио их је у свом делу: Формирање националних држава (1912, на стр. 410 422). Према тим податцима стојимо врло добро: земља сразмерно претежно у нашим рукама у колико није државна, опћинска или спахинска (Отуда изјава министра Криштофија године 1905-6 да би увођење права гласа на основу имовног census значило за Мађаре политичко самоубиство, јер је мали и средњи посед несразмерно боље расподељен на не-Мађаре него на њихе). Следствено не могу се Мађари који нису ни домородци ни в асјици ни узимати у обзир при одређивању националног карактера Бачке и Баната, те „житнице" Угарске. Немци су анационални, Румуни у нашем делу Баната некомпактни, често раљани без културног ослонца и средишта, великим делом под спахијама а и доцније придошли (на пр. у Винганском и Новоарадском срезу). Вароши: Бела Црква Вршац Панчево, Бечкерек, Велика Кикинда српске су а немају румунског становништва ни за 10 проц. осим Беле Цркве са 18 проц. Румуна, али тек 1910 год., док пре једва 9 проц. — а Срба 20 проц.)

Националног карактера Темишвар нема јер је немачко-јеврејско место (70 проц. Немаца и Јевреја). Но Срби полажу на њега право из двојаког разлога: историјски је српски као седиште Српског Војводе и некад њих војних заповедника Срба а данас српског епископа. Осим тога из економских разлога: Темишвар је привредно средиште имућног српско-немачког — а не знатно сиромашнијег румунског дела Баната. Железнице га везују са српским областима: Винга — Нови Арад, Вршац—Бела Црква, Бечкерек. Бегедски канал грађен је за Бечкерек. Тамишом се комуницира за Панчево Темишвар је средиште српске банатске равнице, док су Румуни н стањени на обронцима Карпата. Срби županije Тамишке множили су се за 70 проц. (1900 до 1910) док је целокупан прираст 2·8 проц., а румунски — 1 33 проц Румуни županije Тамишке и Крашовске потпуно су заваћени једноченим и двоченим системом приплода, док су Срби тих крајева једини народ без тих сигурних знакова расеног опадања као што смо то под обнише документовали у једној расправи у органу немачког статистичког удружења (Allgemeines Statistisches Archiv, 1914. Band VIII, Heft 1, стр. 32—45). У Тамишкој županiji бивало је и привидног романизовања Срба нарочито путем румунских сеоских бележника.

Штампарија Драг. Грегорића потребна с два ученика.

Епиграм

Последњи „Мохиканац"

„...пошто се надисао толико крви и сече."
Виктор Иго

Ја вас и не питам
Дал' сам питат' треб'о:
Кад ће стари Фрања
Да сде на „небо"?

Бог ће свети знати!
Ал' једно је јасно,
А и само време
Одговор ће дати:

Колико даље жива
У толико горе,
Или можда боље!
Тако многи зборе —

Те бар да осети и очима види:
И пустош и казну кад му снове збрише,
А крвави Удес над њим да запише:
Последњи је владар он државе једне
Које нема више!

М. Расински

Арбанија

— Предлог грчке владе —

Петроградска „Ријеч" доноси, да је грчка влада учинила Србији предлог о споразуму у Арбанији.

Венизелос и Бугарска

— Грчка неће чинити никакве уступке Бугарској —

Лондон. „Морнинг Пост" доноси овај телеграм свога дописника из Атине:

Неки страни листови представљају скупштинске изборе у Грчкој као борбу око тога хоће ли Грчка уступити Бугарској извесне крајеве своје територије. По тим листовима судећи, ако Венизелос буде добио већину посланика — као што изгледа да ће добити, — његов успех значиће да грчки народ нема ништа против тога да се Бугарима учине извесне концесије. Међутим, то је схватање потпуно погрешно.

Све политичке партије у Грчкој слажу се у томе да је немогућно чинити Бугарској ма какве територијалне уступке. У ствари то је једина тачка у којој се венизелости и антивенизелости једнодушно слажу. Истина је да је Венизелос некада мислио да би се Бугарској могла уступити Кавала, али то једино под условом кад би Грчка добила два вилајета у азијској Турској: Брусу и Смирну, као и околину Дојрана и Ђевђелије у српској Македонији. Али како је грчко јавно мнење било одлучно и једнодушно противно тој идеји — од публикације поверљивих извештаја Венизелосових краљу Константину — то је било довољно да убеди Венизелоса да се ствар не може и не сме извести.

То се мишљење сада врло отворено исказује у листовима Венизелосове партије. Целокупна грчка штампа, а нарочито Венизелосов орган „Патрис", најкатегоричније изјављује да је једном за свагда свршено са идејом да се Бугарима уступи ма какав мањи део грчке територије, и да Венизелос то питање у опште неће ни узимати у обзир.

Значајне речи

Грчког престолонаследника

— Спец извештај —

СОЛУН, 5 јуна.

Враћајући се из Италије грчки престолонаследник је пред неколицином талијанских новинара дао ову значајну изјаву, која се у грчкој штампи живо коментарише:

— Данас грчки народ преживљује најзначајније тренутке. Борба коју данас води Венизелос борба је не само једне странке, већ борба читавог народа, који у акцији са Четворним Споразумом Србијом и Белгијом гледа остварење својих националних идеја! —

Сантјаго.

Рабош

Начелство округа нишког, решило је да од сада, сваком оном лицу, које буде хтело да отпутује из Ниша, па ма то било и само до Црвеног Крста, изда пасош.

Заиста „паметно". Аргус

Наше учитељице

Овог рата наше учитељице не могу се похвалити да су учествовале у самарићанској дужности и ако су биле дужне и позиване да ту дужност врше. Ако зађемо по болницама видећемо да је њихово одсуство потпуно осетно, ако загледамо рад хуманих удружења за време овог рата и ту се не види готово ниједна учитељица. Ми смо се изненадили кад смо овакву немарност приметили. Чак штавише по неке хоће да се служе и не станом, кад је потражено: где су и шта су урадиле за време свог рата. Па и ке су се изговарале да су болесне а неке да су вршале неку дужност самарићанску, а неке да су у својој кући имали избеглице.

Учитељице су се овог пута јако осрамотиле, јер ако је игда била потребна њина помоћ то је била сад. Оне су могле да послуже као образоване даме и даме које примају плату и ништа не раде не само по болницама као болничарке, где је за њих било страшило него и по другим војним установама; могле су да буду благајнице, писарке, надзорнице и т. д. Кад могу полуписмени људи и женске да буду оно што сам горе поменуо, овда могу и оне, које се рачунају мало писмене.

Врло је мали број биоучитељица које су се одазвале своју светој дужности и као учитељица и као Српкиња, већина их је који заслужују осуду тим пре што непрестано кукају како нису награђене. Неке су могле да имају чак и кондиције а нису могле да отиду до болнице или да сашију коју кошуљу или исплету чарапе. Ми жалимо што смо морали овако искрени бити о учитељицама, које су до сад увек предњачиле у свему, а сад нигде се не виде и не чују. Требало би ту сво у погрешку што пре да поправе.

Још неколико дана

— Када ће одступити влада г. Гунариса —

АТИНА, 5. јуна

Представницима „Л' Опинијона" и „Патрие" Венизелос је учинио ову значајну изјаву:

— Моје је уверење да ће влада после оваквог фијаска на изборима поднети краљу оставку и уклонити се са државне управе. Не учини ли ово влада она ће поћи рђавим путем, јер ће доћи у опреку са целим народом, који је на свако бриљантан начин, дао доказа о својој националној свести, као и да разуме данашњу судбоносну ситуацију.

Из Далмације

— Преки суд у Дубровнику —

ПАРИЗ, 5. јуна.

Лондонски листови јављају да је командант тврђаве у Дубровнику 15. јаја (по нов. кал.) проглашено преки суд у Дубровнику и околини. Велики број најугледнијих народносних првака лишени су слободе и оптужени на велеиздаји.

Краљ Константин

— Краљу је боље —

АТИНА, 5. јуна.

Билтен о стању краљева здравља гласи: температура 36 7; пулс 102, дисање 20. Дан је провео мирно.

Последњи извештај гласи: Стање краљевог здравља окренуло се на боље. Краљ је остао целога јутра лежећи на веранди двора. Увече је температура била 37, пулс 106 дисање 22.

Државни удар

— Гунарис против државних удара —

— Спец. извештај —

АТИНА 5. јуна.

Према досадашњем резултату избора за скупштину влада г. Гунариса је остала у знатној мањини, тако да је апсолутно немогуће да и даље остане на државној крми.

Међутим, пред једним угледним политичарем из либералне странке Гунарис је изјавио, да се ови избори нису обављали да се види расположење народа у старим границама, већ да се види расположење народа у новим крајевима. Влада је на изборима победила јер је у новим крајевима добила преко тридесет посланика, док је опозиција добила једва неколико мандата. Према оваквом стању влада ће од скупштине тражити, да јој се изгласа поверење.

У случају да у скупштини влада нађе на опозицију и не буде јој изгласано поверење, ићи ћемо на нове изборе! —

Ова изјава г. Гунариса изазвала је огромно негодовање у политичким круговима, који верују, да ће данашња влада пре извршити државни удар но што ће ће одступити.

Дус...

Грчка скупштина

— Кад ће почети рад —

СОЛУН, 5 јуна.

Прва седница Народне Скупштине одржаће се 10 јуна. Влада је спремила декларацију са којом ће изаћи пред Скупштину и тражити да јој се изгласа поверење.

Фрања тешко болестан

— Аустријски ћесар на умору —

— Специјалан извештај „Стражи" —

БУКУРЕШТ, 5. јуна

Аустријском посланству стигла је поверљива вест, да је цар и краљ Фрања Јосиф тешко оболео, и да су лекари, који га лече изгубили сваку наду на његово оздрављење. У свима црквама у земљи одржана су молепствија за његово оздрављење. Престолонаследник Карло Јосиф који се налази у немачкој врховној команди допутовао је у Беч, по изричној жељи оболелог цара.

По једној вести, у Беч је допутовао и један од синова немачког кајзера са двојицом чувених берлинских лекара — оператора. Царева болест унела је неспокојство у војне кругове који страхују да вест о томе не уђе и у војску и не изазове побуне.

ЈОН

Атентат на Ерцхерцога

— Један мађарски виши официр покушао је да убије главнокомандујућег —

СОФИЈА 5. јуна

Из једног приватног писма Јовану Левићелу, директору софијске филијале Никола Фехер и Комп. сазнаје се, да је пре две недеље мађарски виши официр, барон Геза Силађи командант 4 коњичког пука, покушао да убије генералисима, надвојводу Фридриха. Атентатор је испалио на надвојводу два револверска метка, а затим му је нанео две теже озледе сабљом на десној руци и по грудима.

Атентатор је одмах ухапшен. На саслушавању је изјавио да му је намера била да убије надвојводу, који је апсолутно неспреман да руководи аустријском војском, јер би на тај начин Беч био приморан да закључи са Ручијом мир, што би Угарску спасло од пропасти. Како је атентатор од врло угледне породице, то је свака истрага прекинута а он је упућен у један санаторијум за умноболне.

Капетаница и секретар

— ИЗ БЕОГРАДСКОГ ЖИВОТА —

— Она —

Прошлог рата, т. ј. у балканско-турском рату, погинуо јој је муж као храбар српски официр. Жалила га је, наравно, само привидно, и то три дана, разуме се тоалета „црнина" по најновијем журналу, није смела да изостане. „Бедуини" тако се зову оне пантљике што висе низ леђа код тоалете црнине, дохватели су крајевима лепу ципелицу г-ђе капетанице.

Увек лепо тоалетирана појављивала се г-ђа капетаница помпезно на београдски корзо. Њен леп и витак стас намамио је многе београдске бонвиване, да се заинтересују за њу. Она је иначе врло скромна, у лицу није баш тако лепа али стас јој је, као што раније наведосмо, јединствено леп и примамљив.

У почетку, као удовица држала се врло гордо, да би јој поштовање света или симпатија што већа била. Ко год би је на улици од познаника зауставио, она би га љубазно погледала, но здравила и удаљила би се.

По манирима могло би се утврдити само једно: да она не жели ближе познанство ни ким, јер је сматрала да би ј ј свет замерао за таква познанства. Она је била решена да ступи у „девљи" брак, али не само тако одмах, већ да једно извесно време прококетира да би и њу упознала наша публика са „аеропланског оделења".

— Он —

Секретар је обична позната личност из београдског живота: у његовој канцеларији у орману можете видети читаву лабораторију лекова и помада, мириса, он је, по нарави врло добар човек, само има ту ману што прама све за готово што му друга исприча, а после тога и велики је женскарош, он у један мах има две три пријатељице, одржава везу с овима а кад не може свуда да стигне, он шаље свог пријатеља да га замени.

У овој „љубави" секретар је потпуно усамљен, јер га је млада удовица капетаница занела својим грациозним понашањем, и ходом, и од стране љубави он јој је, да би је што боље привезао уз се, понудио и место чиновничко у свом надлештву. Г-ђа капетаница била је сва срећна кад је могла ступити у надлештво, чији представници данас и грају највећу улогу у женском друштву. Сад се секретарова љубав проширивала све више на „територију" г-ђе капетанице и мало по мало, из њихове узајамне симпатије, изродила се велика љубав, и г. секретар морао је ступити пред лепу капетаницу са изјавом страсне љубави. Наравно г-ђа није била тиме изненађена и изјаву г. секретареву примила је љубазно, старајући се при том да га што више уцени.

Било је то првог дана Духова, г. секретар је изашао раније из своје канцеларије и тамо у Крунској улици, у близини станског г-ђе капетанице, очекивао је њен долазак из канцеларије, у циљу „првог" љубавног састанка. Т. ј. први састанак с њом. Састанак је закажан код „Лепе Катарине" на вечеру а после њеној кући.

(Свршетак сутра)

Румунија и Бугарска

— Споразум о новом балканском блоку —

ЛОНДОН, 5 јуна.

„Тајмс" има извештај од свог букурешког специјалног дописника, да се између Бугарске и Румуније воде преговори о обнављању балканског блока. У овај блок, који је румунски предлог, имале би да уђу Србија, Румунија, Грчка и Бугарска.

Дописник сазнаје, да је бугарска влада преставила као услов за улажење у блок, да јој Румунија учини компензације.

Дневне вести

Министарска седница

Синоћ у 5 часова одржана је министарска седница која је трајала до 6,и по часова у вече.

Г. Стед у Нишу

Кореспондент лондонског „Тајмса" г. Стед допутовао је јуче из Софије у Ниш.

Г. Стед је, познат српском читалачком свету као велики пријатељ Српског Народа, који је писао за време балканског рата најлепше о српској војсци и Српском Народу.

Допутовали министри

Јуче су стигли из Београда у Ниш г. г. Воја Маринковић, министар народне привреде и Марко Ђуричић министар правде.

Поручбина медаља

На министарској седници решено је да се набави из Швајцарске 10 хиљада разних медаља за храброст.

Набавка лекова

На последњој седници министарског савета, одобрен је кредит у 200 хиљада динара санитетском оделењу министарства унутрашњих дела, да се набави већа количина лекова и санитетског материјала, тако да буду све болнице снабдевене свим могућим лекарским потребама.

Управник Официрске Задруге

Г. Чеда Јовановић досадашњи управник Офиц. Задруге добио је место у рангу управника у Лондону са платом од 15 хиљада дин годишње.

Намирнице за Београд

Из Ниша нам јављају да су тамо стигли г. г. Јоца Константиновић и Милан Јовановић чланови београдског Месног Одбора, који ће набавити већу количину шећера а за остале животне намирнице оријентисаће се где се могу добити, па ће и њих набавити.

Новчана храна

На последњој седници министарског савета решено је да се официрима и чиновницима грађанског реда издаје новчана храна у новцу од 3 до 4 динара

Личне вести

Г. Милан Павичић, председник Савеза Добровољаца и главни возовођа Срп. Држ. Железница приспео је у Београд 4. о. м. из аустро-угарског ропства и одпочео отправљати дужност у Савезу Добровољаца.

Бугарска позива своје поданике

Лондонски листови јављају да је бугарска влада позвала све своје поданике да се врате у Бугарску.

Продавница у Новом Селу

Општина је устаговила поред осталих продавница, и једну специјалну у Новом Селу и Макензијевој улици 46, којом рукује г. Коста Арнаутки. За сада се у продавници може добити соли и брашна.

Опет нема дувана!

Управа Монопола третира Београд као најбичнију паланку, јер то, опет у Београду нема ни дувана ни жижица.

Ако је и од новог управника много је.

Трговачка школа у Битољу

„Битољске Новине" доносе да су у Српској Државној Трг. Школи завршена предавања 30. пр. месеца И ако је ово прва година њезина рада ипак је постигнут одличан успех.

Што је ова школа постигла тако сјајан успех има се највише заблагодарити г. др. В. Бајкићу директору те школе, који иначе важи као наш најбољи познавалац економских наука.

Шесто-месечни помен

На дан 13. ов. м. у 10 часова пре подне приређује породица М. Поробића шесто месечни помен на нишком гробљу, за отаџбину палом сину — јунаку са Сувобора *Милану Д. Поробићу* који је 22 – XI пр. год. два пута тешко рањен при четвртом јуришу, а умро 13. XII пр. год. овде у Нишу.

Где су паре?

Степан Пајевић земљодел ц из села Коцељева послао је сину Живораду Пајевићу, преко ваљевске поште 12. марта ове године, 25 динара у Битољ.

Степан је сада међу покојнима јер је умро, Живорад му с н дошао је кући, а паре и извесница или пакма какав траг од тих пара, још ни до данас није достављено примаоцу Живораду. Сад настаје питање како може једна упутница, на коју је пошта дала и своју признаницу да нестане и да се до сад не пронађе?

Молимо г. министра да изволи предузети потребне мере те да се поменути новац врати одмах примаоцу Живораду. Право је да барем нешто они чиновници раде које овај народ скупо плаћа.

Верени

Г. Душан С. Николајевић публициста и књижевник верио се са г-ђицом Јовинком ћерком Максе Антонијевића индустријалца из Београда.

Своме поштованом новинарском колеги уредништво срдачно честита.

Бугарски провоз

Слободан пролаз кроз Турску

АТИНА, 4. јуна

Јављају из Дедеагача из поузданог извора, да је питање о преносу бугарске робе било од увек утврђено. Два воза свакога дана одржаваће саобраћај између Дедеагача и Старе Бугарске имајући слоб дан пролазак преко турске територије.

У Дарданелима

— Савезнички успеси —

Букурешт, 5 маја.

Из Дедеагача јављају, да су Савезници постигли знатне успехе у Дарданелима. Савезничка флота је успешно бомбардовала неколико форова око Нагаре и причинила им је знатну штету

Такође је савезничка флота успешно бомбардовала висове око Хаци баба.

У Мраморном мору

Страх од подводних бродова

ДЕДЕАГАЧ, 5. јуна

Савезнички аероплани и подморски бродови, који не престано облећу и плове до под Цариград, изазвали су огроман страх у становништво Цариграда.

Турски адмиралитет је предузео мере, ради заштите обале Мраморног Мора. Међутим досадашњи резултати нису најповољнији.

ДНЕВНИК ЈЕДНОГ КОМИТЕ

— пише Д. С. П. —

Ја сам се осећао врло добро у том друштву невиних, који не знају још за муке и радости свога живота и који не знају шта је — рат. И ја се нисам усудио ни једним прстом да мрднем, и ако сам сам осећао како ме камење на коме сам лежао страшно жуљи и боде, из страха да не поплашим и растерам ту слатку дечицу.

Али то што ја нисам смео да урадим урадила је запоповест за даљи марш. Патроле су се вратиле и ми смо морали ићи даље. Брзо смо дошли до једне механе. Били смо на месту где Прометна Банка везује сплавове и спушта их низ Дрину. Док су се чиниле припреме за прелаз ми смо се одмарали. Ја искористих то време да мало продремам, те се прострех по важном ладном шљунку.

Почело је свањивати. Густа магла пала је, што је нама добро дошло. Све је било тихо и тајанствено. Нигде звука, нигде гласа. Оштра команда гроће нам кроз кости: „Прва и друга десетина и бомбашко оделење напред!" Поскакали смо и пошли брзим, али ипак опрезним кораком. Ево смо на самој обали Дрине. Ту је био и мајор. Постројили смо се иза неке дугачке кошаре. Сада сам тек сазнао, да је ту био и један потпоручник са још 30 пограничних стражара.

Сплавар је јављао, да су сплавови спремни. Тада нам мајор, који је био узбуђен и нервозан, поче говорити наш тешки задатак: „Војници, добили смо заповест, да пређемо преко границе, преко Дрине, да испитамо непријатеља и да очистимо од њега леву обалу Дрине. Ради тога ви ћете се први сплавом превести и напасти непријатеља. Он има — према извештају који сам добио — три рова на 150 до 200 метара од обале. Прелаз и границу бране њихови пограничари жандарми и балије — Турци. Чим се превезете, развићете се у стрелце, прва десетина у центар, друга на лево крило, а бомбашко оделење на десно крило. За правац да служи прва десетина. Одмах ћете јуришати на ровове, да их по могућству заузмете и нама прелаз бранити. Ако непријатељска ватра буде толико јака, да се не будете могли напредкретати. онда створите и ви брзу паљбу и покушајте да скренете сву непријатељеву пажњу на вас. Да бих вам олакшали прелаз, бранићe вас наша друга чета, која ће бати десно од вашег места прелаза, и погранични стражари, који ће бити лево, а тако исто и наш други позив, који се налази ту одмах иза нас, горе у стењу. Ваш задатак није ни лак, ни безопасан, али ја имам поверења у вас, јер мислим да сте овде дошли да умрете или да победите. Напред!"

Лела Перићева

— РОМАН ИЗ БЕОГРАДСКОГ ЖИВОТА

Дуго је мислила. Најзад је дошла до уверења, да је најбоље да напусти Београд, као што је то и раније мислила, и да оде из њега без збогом, да иде у какву болницу и да ту дотраје своје дане. Низ њено зино бело лице скотрљаху се две сузе, а затим за ове две низале су се друге две, док јој из очију не груну читав поток, брз и помаман. Она је грцала и јецала. На души јој се беше свио велики терет и ужасно ју је мучио.

— Ах Боже, Боже што сам тако несрећна, шапутале су њене румене усмице орошене топлим сузама Кад је се мало прибрала почела је да пакује ствари. Убрзо је са овим била готова и затим је позвала г. Пишту, редитеља и госпођицу Лолу, директрису.

Одмах уплакана, са још пуним очима од суза она ми је испричала како је добила вест да јој је мати умрла, и како мора ј ш данас да отпутује Како није тражила да јој се исплати хонорар за целу недељу, на који је полагала право то се брзо споразумеше и вратише јој пасош и остала документа, потребна јој за одлазак из Београда. Опростили су се врлома срдачно и после тога Јованка је легла да се мало одмори.

Тачно у 1 и по час по подне би а је већ обучена и чекала је да се врати Цоле, који је био отишао за фијакер. Чекајући да се Цоле врати она је, онако обучена села за сто и брзо написала неколико реча Павлу Перићу.

Опраштала се с њ ме писмено, пошто се бојала да му каже збогом усмено

Кад је била готова пришла је прозору и на ладно окно приислонила је своје зажарено чело и лице. Из дубине грмјала су кола. Држећи да је то фијакер по њу, она се узнемири, пришла је столу и бацила неколико погледа на писмо, које је било адресирано на Павла Перића. Узела га у руку и стала га превртати. Затим пошто је бацила још један поглед на њега и пошто га је пољубила она га остави на сто.

Грмљавина фијакера престаде и мало после тога она чу нечији бат по ходнику застрогом тепихом.

Узнемирена да је не затекне Павле Перић, који би је омео и не би јој дао да оде, а то би била катастрофа за њу и оног младог човека.

Кожа јој се јежила и при самој помисли да би она могла бити узрок несреће, Павлу Перићу, кога је сада још више волела. И као да је бежала од какве несреће, која ју је вијала она пређе вратима и ухвати за кваку. И, таман хтеде да их отвори, кад се чу нечији бат.

— Наставиће се. —

Белешке

Ради бржег снабдевања грађанства брашном и осталим артиклима, којима општина буде располагала, суд општине београдске, поред продавница на Цветном Тргу и Палилулској пијаци, отворио је још једну у Макензијевој улици бр. 46.

Препоручује се грађанству да се намирницама снабдева из најближе од ових продавница, како не би било велике навале код једне продавнице, као што је случај са продавницом на Цветном Тргу.

Свежа салама

Да је ближе купцима пренета је цела партија са Кланице — код ГЛИШЕ АНДРЕЈЕВИЋА и БРАТА Вирош Капија, Београд. Продаја по фабричној цени. Требам кочијаша да је писмен. Ступити може одмах.

162 4—10

БОЈА „FO"

за бојадисање косе, браде и бркова: црна, мрка и кестењава. 1 картон 5 дин. Доплатом шаљемо најмање два картона.

КРАЉ. СРПСКИ ДВОР. ФРИЗЕРИ

Браћа Г. Динић

— БЕОГРАД —

166 2—3

Последње вести

— Парастос Великом Кнезу —

НИШ, 5 јуна

Данас у 11 часова пре подне у капели руске болнице дао се парастос за покој душе пок. вел. кнеза Константина Константиновића.

Парастосу присуствовали особље руског посланства и дипломатски кор, заступник краља и престолонаследник, Павић др Славко Грујевић и представници војних и цивилних власти.

Бомбардовање Подгорице

ЦЕТИЊЕ 5 јуна

После поновног бомбардовања Подгорице од стране једног аустријског аероплана запаљивим бомбама, Црногорска команда је известила, преко парламента Бокеља Которске да ће Црна Гора бити принуђена да се мати личних мера противних дугу и начелу ратног права, а о аустријанци буду и даље бомбардовали црногорске слободне варошице и села и у њима убијали сељане.

М.

Власник Драг. Грегорић, Космајска 22 Штампарија Драг. Грегорића — Космајска 22 Одговорни уредник Добривоје Миладиновић Макензијева 3